

ת"פ 39513/02/21 - מדינת ישראל נגד דוד אוחיון -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 39513-02-21 מדינת ישראל נ' אוחיון

בפני בעניין:	כבוד השופט חגי טרסי המאשימה נגד הנאשם	מדינת ישראל דוד אוחיון - ע"י ב"כ עו"ד בן-שעיה
-----------------	--	---

גזר דין

כתב האישום:

הנאשם הורשע על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן בו יוחסו לו עבירות של **ייצור, הכנה והפקת סם מסוכן** - עבירה על סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג - 1973, ו**נטילת חשמל שלא כדין** - עבירה על סעיף 400 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

על פי העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן, ביום 15.10.20 שכן הנאשם דירה ששטחה 180 מ"ר, בבניין בפתח-תקווה, למשך שנה, תמורת סכום של 5,000 ₪ לחודש, במטרה להשתמש במקום כמעבדה לגידול סם מסוכן מסוג קנבוס. הנאשם שילם למשכיר 15 אלף ₪ במזומן מראש עבור שלושת חודשי השכירות הראשונים. במועד שכירת הדירה או בסמוך לאחריו, הקים הנאשם בדירה מעבדה לגידול קנבוס, שהתפרשה על רוב שטח הדירה, אותה צייד בציוד כדלקמן: 80 שנאים, 95 נורות ומחזירורים, 2 זרקורים, 4 מזגנים, 5 מזגנים ניידים, 29 מאווררים, 6 מפוחים ומסננים, 23 מדי טמפרטורה, מספר רב של מזמרות ו-1,411 אדניות בגדלים שונים. לשם הפעלת המעבדה ביצע הנאשם את הפעולות הבאות: שתל באדניות שתילי קנאביס, ציפה בנייר כסף חלק מקירות הדירה, ביצע שינויים במערכת החשמל על מנת למנוע קריאה של צריכת החשמל ותשלום עבור צריכה זו וכן לצורך הסוואת המעבדה. בתאריך 7.2.21 החזיק הנאשם במעבדה קנאביס במשקל כולל של **288.34 ק"ג נטו**, בשלבי גידול שונים, כאשר חלק משתילי הקנבוס התנשאו לגובה של כמטר וחצי וחלקם היו תלויים לייבוש. באותו יום, עסק הנאשם, בצוותא חדא עם אחרים, בטיפול, גיזום והפקת שתילי הסם שבמעבדה, במשך כ-5 שעות לפחות. במהלך התקופה שממועד שכירת הדירה ועד ליום 7.2.21, נטל הנאשם חשמל בשווי של כ-67 אלף ₪ ללא רשות כדין מחברת החשמל.

במסגרת ההסדר שגובש בין הצדדים תוקן כתב האישום והוסכם כי הנאשם יודה, יורשע ויפנה לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר חובה, ללא הסכמות עונשיות.

תסקירי שירות המבחן

בעניינו של הנאשם הוגשו שני תסקירים. מהתסקיר הראשון, שהוגש ביום 10.2.22, עולה כי מדובר בצעיר כבן 20, רווק, נעדר עבר פלילי, המתגורר בבית הוריו בבני ברק ועובד כמחסנאי. הנאשם מסר כי סיים 11 שנות לימוד במסגרות חרדיות. בהיותו כבן 17 החל להיעדר באופן תדיר מהלימודים, על רקע משבר נפשי שחווה כתוצאה ממותו הפתאומי של סבו, אשר היווה דמות משמעותית עבורו. לבסוף נשר סופית מהשיבה בה למד, החל לעבוד בעבודות מזדמנות ועבר להתגורר בבית סבתו בתל אביב. הנאשם מסר כי החל להתרועע עם חברה שולית, במטרה למצוא תחושת שייכות וערך, ובמסגרתה החל להמר ולצרוך אלכוהול באופן בעייתי, כך שצבר חובות לשוק האפור. הנאשם הוא הבכור מבין שישה אחים. אביו ואמו עובדים ומנהלים אורח חיים חרדי. הנאשם שלל קשיים חריגים במסגרת יחסיו המשפחתיים, ומסר כי בעבר נהג להסתיר ממשפחתו את קשייו ומצבו הנפשי ואילו כיום בעקבות חשיפת התנהלותו חל שיפור בקשר עם הוריו.

הנאשם מוכר לשירות המבחן עוד מחקירת המעצר בהליך זה. באותה עת התרשמו כי מדובר במי שבשנים האחרונות מתקשה בתפקוד יציב במסגרות שונות, ומצא מענה לקשייו הרגשיים באמצעות שימוש בחומרים פסיכואקטיביים והתמכרות להימורים. להערכת השירות, בתקופה שקדמה למעצרו פעל הנאשם באופן עצמאי, מחושב ומתוחכם, במטרה לצמצם חובותיו מהימורים, כאשר לא נשללו קיומם של דפוסים מרמתיים שוליים. לאור נתונים אלו, סבר השירות כי יש צורך בטיפול אינטנסיבי בתחום ההתמכרויות, אך בהעדר הכרה בחומרת דפוסיו הוערך כי הנאשם יתקשה לעמוד בתנאיה של קהילה סגורה, ובפועל לא ניצל הנאשם את הפנייתו לקהילת "רטורנו", על מנת להשתלב בטיפול. באבחון הנוכחי תאר הנאשם, ביחס לביצוע העבירות, כי חווה התדרדרות במצבו, לרבות במצבו הרגשי, כאשר חווה איומים על חייו מגורמים שוליים נוכח חובותיו להם. מסר כי פעל כפי שמתואר בכתב האישום בהתאם להצעתם, במטרה לסגור את חובותיו. עוד מסר כי לא היה ביכולתו להתנגד להם מחשש שיפגעו בו ובני משפחתו. הנאשם תאר תחושות חרטה ובושה בגין מעשיו, העומדים בפער להתנהלותו התקינה לאורך השנים.

באשר לשימוש בחומרים פסיכואקטיביים, שלל התנסות או שימוש בסמים. הוא זומן לשתי בדיקות שתן, אך הגיע רק לאחת מהן וזו נמצאה נקייה. באשר לצריכת אלכוהול, תאר כי החל לצרוך אלכוהול בגיל 17, לאחר מות סבו, באופן מזדמן וחברתי. בחלוף הזמן דפוסי צריכתו הפכו ליומיומיים ובכמויות מופרזות במטרה להתמודד עם מצוקותיו הרגשיות. עוד מסר כי בגיל 18 החל להמר במשחקים בתחום הכדורגל באופן תדיר ויומיומי, במסגרת חברה שולית שעמה התרועע, במטרה לחוות ריגוש ולמצוא תחושת שייכות וערך, וכך צבר חובות לגורמים שוליים. הנאשם מסר כי בעקבות המעצר החל לבחון את המחירים אשר שילם בגין התנהלותו ההתמכרותית. לדבריו, מזה כחצי שנה הפסיק להמר, עקב חוסר יכולת לממן את הוצאותיו. באשר לאלכוהול מסר כי כיום שותה כפעמיים בשבוע באופן מבוקר. הנאשם מסר כי הוא מודע לבעייתיות התנהלותו וכי הוא מתקשה לערוך שינוי בדפוסיו, ובתוך כך הביע רצון להשתלב במסגרת טיפולית שתאפשר לו לגור בבית הוריו נוכח קשייו להתנתק ממשפחתו ולשהות במקום סגור בעל חוקים נוקשים.

לאור דברים אלה התרשם שירות המבחן כי מדובר בבחור צעיר בעל אישיות ילדותית ובלתי מגובשת, אשר גדל במשפחה שהתקשתה להוות עבורו גורם תמיכה והכוונה. לאורך שנות בגרותו הצליח לגלות יכולות תפקוד והסתגלות במסגרות הלימוד, עד אשר חווה התדרדרות נוכח מצוקה רגשית שחווה בשל מות סבו. להערכת השירות, מעורבותו בעבירות נבעה מהתנהלותו ההתמכרותית, הימצאותו בחברה שולית, קשייו להתמודד עם מצוקותיו ולהיעזר בסביבתו, כשפנה לפתרונות שוליים ובעייתיים. לצד זאת, התרשמו כי אינו מאופיין בדפוסים עבריינים מושרשים וכי ההליך הפלילי הוביל

לחשיפת התנהלותו וקשייו. במהלך האבחון התקשה הנאשם לבחון התנהלותו באופן ביקורתי ועל כן קיים ספק באשר ליכולתו להתמיד ולהיתרם מהליכי שיקום מותאמים למצבו. עם זאת, לאור מצבו ההתמכרותי, ועל אף האמביוולנטיות שביטא, הופנה הנאשם לאבחון ביחידה לטיפול בהתמכרויות בבני ברק לבניית תכנית טיפולית מותאמת, והתבקשה דחייה בת שלושה חודשים על מנת לבדוק התאמתו לטיפול.

מהתסקיר המשלים שהוגש ביום 24.5.22, עולה כי בתקופת הדחייה שולב הנאשם בטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות החל מיום 1.2.22. מדיווח שהתקבל מגורמי הטיפול עולה כי הנאשם מגיע בקביעות לפגישות הפרטניות ולבדיקות השתן. עוד נמסר כי בתאריך 9.2.22 מסר בדיקת שתן בה נמצאו שרידי שם מסוג קנבוס. הנאשם שלל שימוש בסמים והתקשה להסביר את הממצא, כאשר קשר זאת לעובדה כי מצוי בסביבה אשר משתמשת בסמים ברישיון. בהמשך, כל בדיקות השתן שמסר נמצאו נקיות הן מסמים והן מאלכוהול. להתרשמות גורמי הטיפול הנאשם ערך התקדמות מאז השתלב בטיפול, יצר קשר מבוסס אמון עם המטפלת והגביר מודעותו לדפוסיו השוליים וההתמכרותיים וכן לבחירתו השולית במצב הדחק בו היה מצוי. עוד ציינו התרשמותם כי המוטיבציה לטיפול התגברה. על רקע זה נבחנת האפשרות לשלבו במרכז יום לצעירים בת"א, שם יוכל לקבל טיפול אינטנסיבי יותר.

בפגישה עם שירות המבחן מסר הנאשם כי חל שיפור בקשר עם הוריו ואחיו והביע הערכה על התמיכה והסיוע שהם מעניקים לו. עוד ציין כי הוא מתרחק מגורמים שוליים ופועל להסדרת חובותיו. באשר להליך הטיפול, מסר כי הוא מסייע לו בעריכת שינוי בדפוס החשיבה ובהתמודדות עם מצוקותיו, כאשר מקבל כלים להתמודדות עם קשייו, ללא שימוש בחומרים או עיסוק בהימורים. עוד מסר כי חדל מלהמר מזה כעשרה חודשים וכי בתקופת הדחייה הפחית כמויות צריכת האלכוהול עד להפסקתה לחלוטין מזה כחודש וחצי, כשדיווח על הטבה במצבו הרגשי בעקבות זאת. כיום הוא מבקש להשתלב בטיפול במסגרת מרכז היום.

שירות המבחן התרשם כי בשלושת חודשי הדחייה חל שינוי בגישתו של הנאשם, אשר משקיע את כוחותיו בשינוי דפוס התנהלותו, תוך הימנעות מעיסוק בהימורים וצריכת אלכוהול. ההליך המשפטי מהווה עבורו גורם מרתיע ומציב גבול, שסייע לו להתגייס להליכי הטיפול, כשניכר כי פועל לקידום חייו באפיקים מיטביים ומבטא נכונות להמשך טיפול אינטנסיבי. בבחינת גורמי הסיכון במצבו שקל השירות את בחירתו השולית בעבירות, אשר נבעה מהתנהלותו ההתמכרותית, הימצאותו בחברה שולית וקשייו להתמודד עם מצוקותיו ולהיעזר בסביבתו. עוד נלקחו בחשבון דפוסיו ההתמכרותיים, העדר גורמי תמיכה משמעותיים, קשייו בהתמודדות במצבי דחק ומשבר וכן קשייו במהלך הליך המעצר להשתלב בטיפול מותאם. בבחינת גורמי הסיכון לשיקום התייחסו לגילו הצעיר, העדר עבר פלילי, לקיחת אחריות על התנהגותו והבעת חרטה על מעשיו. עוד צוינו התגייסותו להליך טיפולי בתחום ההתמכרויות, והרושם שהגביר את מודעותו לדפוסיו וכן המוטיבציה לעריכת שינוי בחייו. בנוסף, צוין כי אינו מאופיין בדפוסים עברייניים מושרשים וכי ההליך הפלילי הוביל לחשיפת קשייו ולקבלת טיפול מתאים, תוך הפסקת העיסוק בהימורים וצריכת האלכוהול.

לאור דברים אלו והתרשמות קצינת המבחן כי הנאשם יוכל להיתרם מהליכי טיפול, ובכך להפחית הסיכון להישנות ביצוע עבירות, הומלץ על העמדתו בצו מבחן למשך שנה. במסגרת הצו יימשך הטיפול ביחידה להתמכרויות ותיבחן התאמתו לטיפול במרכז יום. לאור ההירתמות להליכי טיפול מפחיתי סיכון, הומלץ, למרות חומרת העבירות, על עונש מאסר בעבודות שירות, ולצדו מאסר מותנה ממושך אשר יציב גבול חיצוני נוסף להתנהגותו.

טיעוני הצדדים

בטיעוניו עמד ב"כ המאשימה על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשיו של הנאשם, ובהם הצורך להגן על הציבור מפני הנזקים הישירים והעקיפים הכרוכים בשימוש בסמים. לדבריו, הקמת מעבדות לגידול סמים היא תופעה חמורה ורחבת היקף המחייבת, על פי פסיקת בית המשפט העליון, ענישה משמעותית, שתרתיע עבריינים פוטנציאליים מפני ביצוע מעשים דומים. מידת הפגיעה בערכים החברתיים במקרה זה היא ברף הגבוה, בשים לב לכמות הגדולה של הסם, כ-288 ק"ג, לצידוד הרב שהושקע במעבדה ולנטילת החשמל בשווי של כ-67 אלף ₪. באשר לנסיבות ביצוע העבירה ציין כי מדובר בעבירה מתוכננת, הכוללת השקעה כספית גבוהה, הן ברכישת הציוד רב והן בתשלום שכר הדירה, כאשר עד לרגע המעצר ממש עבד עסק הנאשם בגידול הסם. עוד הפנה לנזק הפוטנציאלי הגבוה, נוכח הכמות הגדולה של סם והחשש כי יופץ לציבור הרחב. באשר לחלקו של הנאשם בעבירה, ציין כי מדובר במבצע הדומיננטי, ששכר את הדירה, הקים את המעבדה ותפעל אותה, הכל ממניעים כלכליים מובהקים. התובע הפנה לאסופת פסיקה וביקש לקבוע מתחם ענישה הנע בין 45 ל-65 חודשי מאסר בפועל.

באשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ציין כי מדובר בנאשם צעיר, ללא עבר פלילי, אשר הודה וחסך זמן ציבורי יקר. הנאשם אמנם מגלה בחודשים האחרונים ניצני שינוי ומוטיבציה טיפולית, אך בהתחשב במכלול הנתונים אין במקרה זה הצדקה לסטות לקולה מהמתחם מטעמי שיקום. ב"כ המאשימה הזכיר כי הנאשם נמנע מלהשתלב בטיפול במסגרת סגורה, כפי שהמליץ שירות המבחן בשלב המעצר, כי מסר בדיקת שתן ובה שרידי סם אך לפני חודשים אחדים וכי מדובר בהליך טיפולי המצוי בשלבים ראשוניים בלבד, כך אין לקבל את המלצתו מרחיקת הלכת של שירות המבחן. את הנסיבות המקלות ראוי להביא לידי ביטוי על ידי הטלת עונש מאסר המצוי ברף התחתון של המתחם, כלומר 45 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי, קנס ממשי ומרתיע וחילוט של כלל הציוד שנתפס במעבדה.

מנגד, ביקש הסנגור המלומד לשכנע כי ראוי במקרה זה לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, להימנע משליחתו של הנאשם למאסר מאחורי סורג ובריח ולאמץ את המלצות שירות המבחן. הסנגור ציין כי מדובר במי שביצע את העבירות קרוב לגיל קטינות וכי בגילאים אלה יש לתת עדיפות לשיקולי שיקום וכי ניתן ללמוד על כך משינויי החקיקה אשר הרחיבו לאחרונה את היקף פעילותם של בתי המשפט הקהילתיים. הסנגור הפנה לתסקירים וציין כי מדובר בצעיר, ללא עבר פלילי, שהסתבך על רקע מצב נפשי קשה שהתפתח לאחר פטירת סבו, אשר היה משמעותי עבורו. מדברי שירות המבחן עולה שהנאשם אינו בעל דפוסים עבריינים מושרשים, וכי הוא בעל פוטנציאל שיקומי ואף נמצא בעיצומו של הליך טיפולי שכבר מעיד על שינוי בהתנהלותו. הנאשם מביע מוטיבציה גבוהה לשיקום, מתמיד להגיע לטיפול, משתף פעולה, מוסר בדיקות שתן נקיות וחדל להמר ולצרוך אלכוהול. בנוסף, עבר לאחרונה ראיון קבלה למרכז יום ואמור להתחיל את הטיפול שם בימים הקרובים, כמפורט במסמך האישור ע/1. עוד ציין הסנגור כי הנאשם מתמודד עם בעיות התמכרות אשר הוא מטפל בהם וכיום אינו מהמר ואינו צורך אלכוהול. הנאשם היה עצור תקופה ארוכה בפיקוח אלקטרוני, ולאורך תקופה זו ניתק את קשריו השוליים. ב"כ הנאשם הגיש אסופת פסיקה, המציגה רף ענישה נמוך מזה שמשקף מטיעוני התביעה וביקש להתחשב בכלל נתוניו של הנאשם, לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהסתפק בענישה בדמות מאסר בעבודות שירות.

במסגרת הראיות לעונש שמעתי את דברי אמו של הנאשם אשר תיארה את תולדות חייו של הנאשם, בנה הבכור. היא תיארה את הקשר הקרוב בינו לבין סבו, ואת הטראומה שחווה ביום פטירתו הפתאומית. בעקבות זאת לקה בדיכאון

והתמכר לאלכוהול ובהמשך להימורים. עוד ציינה האם את השינוי המשמעותי לטובה שחל בנאשם בחודשים האחרונים, מאז השתלב בטיפול ביחידה להתמכרויות, וביקשה לאפשר לו להמשיך ואף לסיים את הטיפול במרכז היום, על מנת שלא יחזור לדפוסי העבר. לדבריה, הנאשם מביע חרטה כנה על מעשיו, ולא ישוב לבצע מעשים דומים לעולם.

לבסוף, שמעתי גם את דברי הנאשם עצמו, אשר מסר כי המחשבה על מות סבו מלווה אותו מדי יום ביומו, ועל מנת להתמודד עם המחשבות על כך צרך אלכוהול והימר. ההימורים יצרו חובות גדולים, עד שתחת איומי הנושים, ומתוך פחד לגורלו ולגורל בני משפחתו הסכים לבצע את העבירות. הנאשם ציין כי הוא לוקח אחריות על מעשיו ומודע לכך שביצע מעשה אסור. לדבריו, בעזרת הטיפול שינה את השקפותיו וצבר כלים המאפשרים לו להתמודד עם המחשבות המעיקות בנוגע לסבו. ברצונו להתחתן ולנהל מעתה אורח חיים נורמטיבי.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם:

עיון בפסיקה הענפה של בתי המשפט השונים בנוגע להקמת מעבדות לייצור והפקה של סם מסוכן מסוג קנבוס, מלמד כי מדובר בתופעה אשר הפכה בשנים האחרונות למכת מדינה של ממש. גם מדיניות הענישה המחמירה הננקטת לא פעם כלפי מקימי ומנהלי מעבדות מסוג זה אינה מובילה למיגור התופעה, וזאת לנוכח הרווחים הכלכליים העצומים שניתן להפיק באמצעות אותן מעבדות. עבירות נפוצות אלה פוגעות פגיעה ממשית בערכים חברתיים מרכזיים ובראשם הצורך להגן על הציבור, הן מפני הנזק הישיר שעשוי להיות כרוך בשימוש בסם והן מפני הנזק העקיף הנובע מעבירות הרכוש והאלימות אשר נלוות לא פעם להליכי הפצת הסם והשימוש בו. סם הקנבוס נחשב אמנם סם "פחות חמור", כלשונו של כב' השופט הנדל, בע"פ 5807/17 דרחי נ' מ"י (18.6.18), וזאת בהשוואה לסמים אחרים דוגמת קוקאין והרואין, אך לצד זאת הובהר כי מדיניות האכיפה המקלה שננקטה לאחרונה "למשתמש העצמי בסם מסוג קנבוס פעם ראשונה לחוד, ומדיניות הענישה למפיץ, לסוחר ולמגדל, ולמסייע להם - לחוד" (שם, פסקה 4). לנוכח עצמת הפגיעה של מעשים מעין אלה בערכים החברתיים המוגנים ציין בהקשר זה לאחרונה בית המשפט העליון, כי "יש צורך בהטלת ענישה ממשית אשר תרתיע עבריינים פוטנציאליים... זאת, בין היתר במטרה למגר את מעבדות הסמים הפועלות במדינה, המתפשטות כאש בשדה קוצים." (ע"פ 4387/20 מ"י נ' דרור (8.2.21)).

בצדק טענה המאשימה כי **מידת הפגיעה בערכים המוגנים** מצויה במקרה זה **ברף הגבוה. הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** מלמדות על מרכיבי חומרה משמעותיים. המדובר במעשה מתוכנן ומחושב, שתחילתו בשכירת דירה רחבת היקף בתמורה כספית משמעותית, המשכו בהקמת מעבדה גדולה ומשוכללת לגידול הסם, תוך השקעה רבה בזמן ובמשאבים ונקיטה באמצעים שנועדו להסוואת המעשים, וביצוע שינויים במערכת החשמל במטרה להימנע מתשלום, וסופו בתפיסתם של הנאשם ואחרים כאשר הם מטפחים כמות עצומה של סם, מעל 288 קילוגרם, בשתילי ענק אותם גידלו בלא פחות מ-1,411 אדניות בהן צוידה המעבדה. מדובר בכמות חריגה של ציוד ושל סם, גם בהשוואה למקרים אחרים אשר נדונו לפני מותב זה ומותבים דומים אחרים.

באשר למדיניות הענישה הנוהגת, הרי שזו מלמדת על כך שככלל דינם של אלה המעורבים בהקמתן ותפעולן של מעבדות מעין אלה, בוודאי מעבדות בהן הופק סם במשקל נכבד ובשווי כספי משמעותי, להישלח לנשיאת מאסר

ממושך, גם מקום בו מדובר במי שעברו הפלילי אינו מכביד. הענישה היא כמובן אינדיווידואלית, ובמקרים המתאימים ניתן גם בעבירות מעין אלה לסטות לקולה מהמתחם מטעמי שיקום, אך הכלל הרחב הוא מאסר, ולא דווקא לתקופה קצרה. אדגים את הכלל האמור על ידי סקירת הפסיקה שהוגשה לעיוני, ופסיקה רלוונטית נוספת. כפי שציינתי, מדובר במקרה זה בכמות חריגה למדי של סם, ועל כן אביא גם דוגמאות המתייחסות לגידול כמות קטנה יותר של סם, מהן ניתן יהיה ללמוד על המתחם המחמיר מעט יותר הנדרש במקרה זה.

בע"פ 6299/20 חן נ' מ"י (4.2.21), חזר בו המערער, בהמלצת בית המשפט העליון, מערעור שהגיש על חומרת עונש **מאסר בן 29 חודשים**, שהושת עליו בגין עבירות של ייצור, הכנה והפקת סם, החזקת חצרים וגניבת חשמל. הנאשם הקים מעבדה לגידול סם בדירה שכורה, צייד אותה, נטל חשמל שלא כדין וגידל לאורך 4 חודשים 600 שתילים במשקל של **90 ק"ג**. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם ענישה הנע בין 29 ל-54 חודשי מאסר בפועל**. מדובר היה בנאשם ללא עבר פלילי, אשר עד לביצוע העבירה התנהל באופן נורמטיבי במסגרות חיו.

בע"פ 8988/16 בן סימון נ' מ"י (8.3.17), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של ייצור הכנה והפקה של סם, סחר והספקת סם ונטילת חשמל. הנאשם הקים מעבדה לגידול סם מסוג קנבוס בביתו, גידל בה 282 שתילים **במשקל 87.25 ק"ג** וגנב חשמל בשווי של עשרות אלפי ₪. נקבע **מתחם שבין 28 ל-48 חודשי מאסר בפועל**, והנאשם נדון ל- **36 חודשי מאסר בפועל**, מאסר על תנאי, וקנס בסך 40,000 ₪. ערעור הנאשם לבית המשפט העליון - נדחה.

בע"פ 871/20 אברג'יל נ' מ"י (30.3.20), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם אשר הורשע, על פי הודאתו, בעבירה של ייצור, הכנה והפקת סם והחזקת סם שלא לצריכה עצמית. הנאשם הקים בדירה מעבדה לגידול סם, צייד אותה בציוד מתאים וגידל בה מאות שתילי סם. בדירה נמצאו סמים מסוג קנבוס במשקל של **80 ק"ג**. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 22 ל-46 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם אדם מבוגר, בעל עבר פלילי ישן, עם נסיבות חיים קשות ומצב רפואי מורכב, נידון ל- **26 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון קבע שהעונש אינו חורג מרף הענישה הנוהג.

בע"פ 863/18 לירן סבן נ' מ"י (15.11.2018), הורשע המערער בעבירות של ייצור, הכנה והפקה של סם מסוכן מסוג קנבוס, החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, החזקת חצרים וקשירת קשר לפשע, לאחר שהקים וניהל, עם מעורבים נוספים, מעבדה לגידול סם מסוכן, בה נתפסו 283 שתילים שהגיעו למשקל של **92 ק"ג**. נקבע **מתחם עונש הולם שנע בין 28 ל-52 חודשי מאסר בפועל** ונגזרו על המערער 42 חודשי מאסר בפועל, אשר כללו הפעלת מאסר מותנה, וקנס בסך 5,000 ₪. בית המשפט העליון הקל בעונשו של המערער, בשל שיקולים של אחידות הענישה ובהתחשב בתסקירים החיוביים שניתנו עליו, **והעמידו על 36 חודשי מאסר**.

בע"פ 529/22 גולדברג נ' מ"י (6.6.22), קבעתי, כערכאה הדיונית, מתחם עונש הולם של **30 עד 50 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי וקנס משמעותי**, בעניינו של נאשם שהורשע בהקמת וניהול מעבדה שפעלה לאורך תקופה ארוכה של שנה תמימה ואשר בה נתפסו **108 ק"ג** נטו של סם, בשווי כספי רב, ואגב נטילת חשמל בשווי של כ-114,000 ₪. ערעור הנאשם לבית המשפט העליון, על חומרת העונש, נדחה בהסכמה לאחר שנשמעו הערות

השופטים.

מהפסיקה שהובאה עד כה ניתן ללמוד כי בקווים כלליים, גידול סם מסוג קנבוס במעבדה משוכללת, לאורך זמן ותוך השקעת משאבים ניכרים וגניבת חשמל, כאשר משקל שתילי הסם שנתפס עומד על כ-100 ק"ג, מצדיק קביעת מתחם ענישה שהרף התחתון שלו נע סביב 30 חודשי מאסר. אלא שבמעבדה הנוכחית, גם אם פעלה תקופה קצרה באופן יחסי והיקף גניבת החשמל לא היה ברף העליון, נתפסה כמות גדולה בהרבה של כמעט 300 ק"ג, ועל כן נדרשת החמרה מידתית בקביעת המתחם, מעבר לתקופות שהודגמו עד כה. אבחן אפוא כמה מקרים נוספים, בהם מדובר היה בכמות גדולה יותר של סם, ואף כזו המתקרבת להיקפים שנתפסו במעבדה הנוכחית.

בע"פ 2596/18 **זנזורינ' מ"י** (12.8.18), הורשע הנאשם בכך שהקים, בסיוע אחר, מעבדה לגידול סמים, בה נתפס סם מסוג קנבוס במשקל של **137 ק"ג**. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם ענישה הנע בין 36 ל-56 חודשי מאסר**, והשית על הנאשם **26 חודשי מאסר בפועל**, תוך חריגה לקולה מהמתחם מטעמי שיקום. ערעור הנאשם על חומרת העונש וערעור המדינה על קולת העונש נדחו על ידי בית המשפט העליון, תוך שצוין כי גם בהתחשב בשיקולי השיקום, העונש שהוטל הוא ברף הנמוך.

בע"פ 2519/21 **גולדשטיין נ' מ"י** (9.6.21), הורשע המערער, בהקמת מעבדה גדולה ובגידול סם בהיקף של **236 ק"ג**. בבית המשפט המחוזי נקבע **מתחם ענישה הנע בין 30 ל-60 חודשי מאסר בפועל**. מטעמי שיקום, ולנוכח הליך טיפולי משמעותי שעבר הנאשם לאורך 9 חודשים ביחידה לטיפול בהתמכרויות, חרג בית המשפט לקולה ממתחם העונש ההולם והסתפק בהטלת עונש של **20 חודשי מאסר**. ערעור שהגיש הנאשם על חומרת העונש נדחה בהסכמה, לאחר שנשמעו הערות בית המשפט.

בת"פ (ת"א) 52341-07-20 **מ"י נ' לב** (20.5.21), הורשע הנאשם בכך שהקים מעבדה לגידול סם מסוג קנבוס, צייד אותה בצידור רב, ובמשך כשלושה חודשים גידל את הסם, אשר הגיע למשקל של **250 ק"ג**. בנוסף נטל חשמל בשווי של עשרות אלפי שקלים. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם ענישה הנע בין 33 ל-55 חודשי מאסר** והשית על הנאשם **28 חודשי מאסר בלבד**, לאור נסיבות חייו הקשות ותחילתו של הליך שיקום ממשי הכולל גם גמילה מסמים אצל משתמש כבד.

בת"פ (ב"ש) 49625-04-17 **מ"י נ' אלאטרש** (18.3.18), הורשע הנאשם בכך שגידל בחממה הסמוכה לביתו סם מסוג קנאביס במשקל של כ-**253 ק"ג**. בית המשפט קבע **מתחם ענישה הנע בין 30 ל-60 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם, ללא עבר פלילי, שתפקודו לאורך השנים היה נורמטיבי ונסיבותיו המשפחתיות מורכבות, נדון לעונש של **45 חודשי מאסר בפועל**, לצד ענישה נלווית.

בשים לב לרף הגבוה של עצמת הפגיעה בערכים החברתיים, לכמות הסם ולפוטנציאל הנזק הכרוך בגידולו, להיקף המשאבים שהושקעו בהקמת ותפעול המעבדה, בפסיקה הנוהגת ובמכלול הנתונים הקשורים בביצוע העבירה, אני סבור כי לצד מעשיו של הנאשם יש לקבוע **מתחם עונש הולם הנע בין 40 ל-65 חודשי מאסר בפועל**, לצד **מאסר על**

תנאי וקנס משמעותי.

העונש הראוי לנאשם:

משנקבע מתחם העונש ההולם למעשים יש לאתר את העונש המתאים לעניינו של הנאשם בהתאם למכלול הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, אלא נוגעות יותר לנאשם עצמו, לעברו ולדפוסיו. עוד יש לבחון, במקרים המתאימים, את האפשרות לסטות מהמתחם לקולה מטעמי שיקום, כפי שמבקשת ההגנה לעשות במקרה שלפנינו.

באשר לנתוניו של הנאשם, הרי שמדובר בצעיר כבן 20, נעדר עבר פלילי, אשר הודה במיוחס לו, נטל אחריות על מעשיו וחסך זמן ציבורי. התסקירים שהוגשו בעניינו מעידים על מי שפנה לדרך שולית על רקע משבר שחווה עקב מות סבו, החל לצרוך אלכוהול ולעסוק בהימורים, וכיום מכיר בחומרת מעשיו, השתלב בטיפול ומעוניין להשתקם ולשוב ולנהל אורח חיים נורמטיבי. נתונים מעין אלה צפויים בנסיבות רגילות להוביל למיקום עונשו של הנאשם בסמוך לרף התחתון של מתחם העונש ההולם, גם אם לא ברף התחתון ממש, וזאת לנוכח הצורך להעניק משקל מסוים בענישה גם לצורך המובהק להרתיע אחרים המצויים במצבי משבר ודחק מלאתר את הפתרונות למצוקתם הכלכלית בדרך של הקמת מעבדות לגידול סם.

אלא שהסנגור המלומד אינו מסתפק במיקום העונש בחלק התחתון של המתחם, אלא עותר להקלה משמעותית נוספת, הרבה מעבר לרף התחתון של המתחם שנקבע, אשר לא תכלול מרכיב נוסף של מאסר מאחורי סורג וברית. בתוך כך עותרת ההגנה לתת במקרה זה משקל בכורה לשיקולי השיקום ולהעדיף על פני שיקולי הגמול וההרתעה. ואכן, ניתן בהחלט לומר כי במקרה זה כוללים תסקירי שירות המבחן היבטים שיקומיים מסוימים המצדיקים התחשבות. המדובר בנאשם צעיר מאד, אשר על פי התרשמות שירות המבחן אינו ניחן בדפוסים עברייניים מושרשים. הנאשם הוחזק תקופה ארוכה במעצר בפקוח אלקטרוני, והשכיל להשתלב בטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות. הוא משתף פעולה באופן מלא בהליכי הטיפול מזה מספר חודשים, מוסר בדיקות שתן נקיות, מדווח על הפסקת השימוש באלכוהול ועל הימנעות מהימורים, ואף נמצא מתאים להשתלב בטיפול אינטנסיבי מעט יותר, במסגרת מרכז יום לצעירים. הטיפול מניב פירות בדמות שינוי הדרגתי בדפוסי החשיבה ואימוץ כלים המאפשרים לנאשם להתמודד עם קשייו באופן קונסטרוקטיבי ומקדם. שירות המבחן מתרשם ממוטיבציה גבוהה להמשך טיפול ומכך שבהליכי הטיפול פוטנציאל להפחתת הסיכון. על רקע זה אף הומלץ להעמידו בצו מבחן למשך שנה, ולהסתפק בעבודות שירות חלף מאסר מאחורי סורג וברית.

לצד נתונים חיוביים אלה מתחייבת הערת אזהרה על רקע מספר נתונים נוספים המפורטים בתסקירים. אזכיר, בהקשר זה, את העובדה כי העמדה המקצועית המקורית של שירות המבחן הייתה כי הנאשם זקוק לטיפול במסגרת אינטנסיבית של קהילה טיפולית סגורה. בפני הנאשם הונחה האפשרות להשתלב בטיפול במרכז "רטורנו", אך הוא סיכל את אותה אפשרות במו ידיו. בהמשך, השתלב הנאשם כאמור בטיפול ביחידה העירונית לטיפול בהתמכרויות, אך מדובר בטיפול שהחל לפני חודשים אחדים בלבד, בפברואר 2022, ואין חולק כי לצד ההישגים הטיפולים, הרי שמדובר בהליך טיפולי שנמצא בראשיתו, ודרך ארוכה עדיין מצפה לנאשם בטרם ניתן יהיה לקבוע ברמת ביטחון של ממש כי בחר סופית בדרך השיקומית, ולא ישוב לסכן את הציבור. די לעיין ברשימת גורמי הסיכון המפורטים בתסקירים על מנת להבהיר כי מלאכה רבה ניצבת בדרכו של הנאשם, וכי מוקדם לקבוע מסקנות נחרצות בנוגע להצלחתם העתידית של הליכי השיקום. עוד

יש להזכיר את העובדה כי בסמוך לתחילת הטיפול מסר הנאשם בדיקת שתן ובה שרידי סם, גם אם בחודשים שחלפו מאז השכיל למסור בדיקות נוספות שהיו נקיות כולן. בנסיבות אלה, גם אם מצביעים התסקירים על הליכי שיקום ועל פוטנציאל שיקומי, ספק אם יש בהם כדי להצדיק הקלה ממשית בעונש מעבר לרף התחתון של המתחם שנקבע, ומכל מקום ברי כי אין בהם כדי להביא להכפפתם המלאה של שיקולי הגמול וההרתעה לשיקולי השיקום.

כבר נקבע לא פעם כי כאשר מדובר בעבירות סמים חמורות, ובהן גם עבירות של גידול סם במעבדות ייעודיות, מתחייבת ענישה משמעותית ומרתיעה וכי בעבירות מסוג זה יש לבכר את שיקולי ההרתעה על פני השיקולים האישיים. יתרה מכך, כפי שצינו שופטי בית המשפט העליון לאורך השנים, עצם קיומם של שיקולי שיקום ושל המלצות טיפוליות של שירות המבחן אינו מוביל בהכרח אל המסקנה כי יש להעדיף אותם על פני יתר שיקולי הענישה. ראו בהקשר זה, למשל, את דבריו של כב' השופט קרא ברע"פ 9269/17 **אבו עינא נ' מ"י** (15.1.18):

"כידוע, עיקרון השיקום, על אף חשיבותו, אינו בא להחליף עקרונות ענישה נוספים, וביניהם עקרון ההלימה. הערכה כי קיים סיכוי שהנאשם ישתקם אינה מובילה בהכרח למסקנה כי יש לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, אף אם תסקיר שירות המבחן תומך בהקלה מעין זו (ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל (3.4.2014); ע"פ 2015/13 פלוני נ' מדינת ישראל (05.08.2013); רע"פ 398/14 ערג' נ' מדינת ישראל (16.3.2014))."

על רקע עקרונות אלה, בצדק הפנתה המאשימה לפסק הדין ברע"פ 3287/21 **ענתמין נ' מ"י** (12.5.21), המהווה דוגמה לצורך לאזן בין שיקולי השיקום ליתר שיקולי הענישה, גם במקום בו מתרשם בית המשפט מקיומו של אופק שיקומי. באותו מקרה נדחתה בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון, בעניינו של נאשם שהורשע בכך שגידל בחצר ביתו סם מסוג קנבוס במשקל כולל של **57 ק"ג גנטו**, במשך כשלושה חודשים. בית משפט השלום קבע מתחם ענישה הנע בין 20 ל-40 חודשי מאסר, אך מצא לחרוג מהמתחם לקולה ולגזור על הנאשם 9 חודשי מאסר בעבודות שירות, בשל נסיבותיו האישיות וההליך השיקומי שעבר. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה על קולת העונש והעמיד את **מתחם העונש ההולם על 24 עד 40 חודשי מאסר**, ואת עונשו של הנאשם על **20 חודשי מאסר בפועל**, מבלי למצות עמו את הדין.

דוגמה נוספת ניתן למצוא במסגרת ע"פ 126/22 **מ"י נ' פלוני** (27.4.22), שם עמד בית המשפט העליון אך לאחרונה על המתח שבין שיקולי השיקום לבין שיקולי הגמול וההרתעה בעבירות של גידול מסחרי של סם מסוכן מסוג קנבוס והבהיר את נקודת האיזון הראויה ביניהם. באותו מקרה הורשע המשיב בהקמת מעבדה ובגידול של כ-**63 ק"ג סם**, לצד נטילת חשמל בשווי של למעלה מ-70,000 ₪. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה הנע בין 18 ל-48 חודשי מאסר בפועל, אך סטה לקולה משיקולי שיקום, והטיל עונש של 9 חודשי מאסר בעבודות שירות. בערעור נפסק כי מתחם הענישה שנקבע מקל יתר על המידה, וכך גם העונש שהוטל. מבלי למצות את הדין העמיד בית המשפט העליון את העונש על **18 חודשי מאסר בפועל**. לענייננו, חשובות במיוחד אמרות בית המשפט לגבי היחס שבין שיקולי השיקום ליתר שיקולי הענישה, בעבירות מסוג זה:

"לא בכדי אפוא, נקבע כי יש לנקוט זהירות רבה בהפעלת סעיף 40 לחוק העונשין, וכי

סטייה ממתחם הענישה תיעשה אך במקרים חריגים, בבחינת יוצא מן הכלל, כאשר סיכויי שיקום מובהקים מצדיקים זאת (ראו: ע"פ 1229/19 סלומינסקי נ' מדינת ישראל, פס' 13 (1.7.2019)). עוד נקבע בפסיקה, כי על מנת להעריך את סיכויי השיקום יש לשקול, בין היתר, את "המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה" (ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל, פס' 24 (18.4.2018)). לצד זאת, הובהר כי "התקיימותו של שיקול זה או אחר אינה מצדיקה בהכרח חריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום. טעם עיקרי לכך הוא שחלק מהשיקולים שהוזכרו לעיל מובאים ברגיל בחשבון במסגרת קביעת העונש בתוך המתחם" (שם, פס' 25). ואכן, חרף חשיבותו של אינטרס השיקום - לנאשם עצמו, לסביבתו הקרובה ולחברה כולה - שיקול זה אינו עומד לבדו ויש לראות בעת גזירת העונש את המכלול (ראו עניין סטרוסטה, פס' 7; רע"פ 4218/15 אמסלם נ' מדינת ישראל, פס' 8 (18.6.2015); עניין סלומינסקי, פס' 15).

עוד ראויים לציטוט, בהקשר הנוכחי, דברי בית המשפט העליון, אשר נכתבו אך לפני ימים אחדים בע"פ 2421/21 ברמי נ' מ"י (7.7.22), וכוחם יפה גם לענייננו:

"תהליך שיקומי" אינו יכול לשמש כמילת קסם, שהנוקב בה זוכה באופן אוטומטי להקלה בעונש, בשל החשש לפגיעה בתהליך זה. ככל שהשיקום הוא תהליך משמעותי שיש להתחשב בו - ויש לקוות כי אלו הם פני הדברים בענייננו - עונש המאסר לא ימוטט אותו, והתהליך ימשך בבית הסוהר, ואף לאחר השחרור. מסופקני, אם תהליך שיקום שיתמוטט בקלות, בעקבות עונש מאסר לתקופה קצרה, הוא כזה שראוי ליתן לו משקל ממשי בקביעת העונש.

האיזון בין השיקולים השונים מוביל במקרה זה אל המסקנה לפיה ראוי ליתן משקל מסוים להליכי השיקום בהם פתח הנאשם ולפוטנציאל השיקומי שגילה באמצעות ענישה הסוטה במידת מה לקולה מהמתחם שנקבע. אבהיר, כי גם בכך יש משום הקלה ממשית עם הנאשם בשים לב לתקופת הטיפול הקצרה. עם זאת, אין מקום לסטות באופן ניכר מאותו רף תחתון, ועל הנאשם לשאת בעונש מאסר משמעותי אשר ייתן ביטוי ממשי, גם אם לא מלא, של רף החומרה הגבוה של מעשיו. לצד עונש המאסר המתחייב יושתו על הנאשם גם מאסר על תנאי מרתיע, כמו גם קנס כספי משמעותי, גם אם מתון באופן יחסי, אשר יתחשב מחד במוטיבציה הכלכלית שביסוד העבירה וברווחים הצפויים, ומנגד במצבו הכלכלי, האישי והמשפחתי של הנאשם.

לאור כל האמור לעיל, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

1. מאסר בפועל למשך 32 חודשים, בניכוי ימי המעצר מיום 18.2.21 עד 25.2.21.
2. 12 חודשי מאסר על תנאי והתנאי הוא כי במשך 3 שנים מיום שחרורו לא יעבור הנאשם עבירת סמים מסוג פשע.
3. 6 חודשי מאסר על תנאי והתנאי הוא כי במשך 3 שנים מיום שחרורו לא יעבור הנאשם עבירת סמים מסוג עוון.
4. קנס בסך 30,000 ₪ או 100 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 20.10.22.
5. אני מורה על חילוט כלל הציוד שנתפס במעבדה ועל השמדת הסמים.

העתק יועבר לשירות המבחן

זכות ערעור בתוך 45 ימים לביהמ"ש העליון

ניתן היום, י"ט תמוז תשפ"ב, 18 יולי 2022, במעמד הצדדים.